

MER GAMMELT ENN NYTT

ÅRGANG 15 NR. 3 - 2013

**Norges eldste-108 år
og fra Vålerenga!**
se side 10 - 11

**Medlemsmøte
19. november**
se side 15

**Velkommen til fotoutstilling 2013 i Vålerenga kirke lørdag 12. oktober
kl. 12-16 søndag 13. oktober - kl.12.15-16 (11-12.15 gudstjeneste om
idrettsglede og samhold på Vålerenga i 100 år) mandag 14. og tirsdag
15. oktober - kl. 18-20 (se ellers side 13)**

Velkommen til tidenes største "Vålerenga Museum"!

Av Even Haugseth

Det er høst, og vi håper alle har hatt en fin sommer. Flere av dere har også vært med på arrangementene i anledning VIF-jubileet. Det varmer et Vålerenghjerter å se at Oslo Byes Vels blå, emaljerte skilt nå pryder veggene på VIF's stiftelsessted i Vålerenggata 29. I tillegg har Merete Nilsens Buas gedigne skulptur kommet på plass ved Sotahjørnet. Begge avdukningene skjedde på selveste hundreårsdagen 29. juli, og mengder av folk møtte opp. Selv om det ikke ble nevnt med et ord i talene, er det viktig å ta med seg at historielaget fortjener sin del av æren for at Vålerenga har fått disse to nye severdighetene. Dette er våre ideer som nå endelig har blitt noe av. Hyggelig er det også at VIF fikk Oslo Byes Vels ærespris "Bypatrioten" nå i jubileumsåret. For første gang ble denne prisen delt ut til en organisasjon. Dette er velfortjent. Vi er stolte over at idrettsforeningen igjen setter er med på sette Vålerenga på Norgeskartet.

7. september var det urpremiære på stykket "Neste kamp" på Oslo Nye Teaters hovedscene. Det har vel aldri skjedd før at det har blitt laget et teaterstykke om Vålerenga som er blitt satt opp på en av byens faste teaterscener. En av de

frammøtte uttalte etter forestillingen: "Har'u'kke vært Vålerengpatriot før, så blir'u det i hvertfall etter dette støkke". 2 timer fylt av idretts- og bydelshistorie presentert på en morsom og spennende måte. Dette er skikkelig østkanthistorie. At dette er blitt så bra, skal historielaget ha sin del av æren for. Vi har bidratt med litteratur og bilder fra historien vår, kommet med innspill om rettelser på språk og skrevet noen velvalgte ord i programmet. Så til dere som fortsatt ikke har vært der: Ta med dere slekt og venner og unn dere denne opplevelsen. Har selv hatt med folk fra helt andre steder som verken er opptatt av VIF eller fotball, og de storkoste seg. Oppsetningen går til i slutten av oktober. God fornøyelse! Høstsesongen i laget begynte 10. september med medlemsmøte. Det ble en veldig interessant kveld da Johanne Bergkvist fra Oslo byarkiv fortalte oss om fattigdom i Kristiania rundt 1900 med en visitt innom Vålerenga. Vi fikk et godt innblikk i hva hverdagen var for mange i denne byen, og i alle fall i denne bydelen. Kveldens andre høydepunkt var at vi delte ut æresmedlemsbevisene til Unni Granlund og Kari Johannessen. Det var for deres betydelige innsats gjennom mange år. Fred Ruud hadde laget flotte karikaturtegninger av de to "vaffeldamene". I tillegg fikk de æresmedlemsnåler og nydelige blomster. En stor takk til dere begge! Håper vi har dere i mange år framover også. Takken går også til Fred som ordnet dette for oss. Vår store begivenhet i høst er fotoutstillinga. Dette er blitt en tradisjon, og i år blir det virkelig et stort arrangement. Vi har valgt å kalle det tidenes største "Vålerenga Museum". Naturlig nok blir det meste viet VIF-jubileet. Som i teaterstykket nevnt ovenfor, henger idretts- og bydelshistorien tett sammen, så

dette blir uansett interessant for noen og enhver. Her kan mye beskues. Nytt av året er at vi har invitert bandet "Nordre Sving" som spiller. Møt også ansikt til ansikt tidligere spillere og bohemer på VIF. I slektskroken har to slektsforskningsguruer forsket slektene til flere viktige personer i Vålerengas idretts historie. Benytt også muligheten til å få hjelp til å finne ut mer om din egen slekt og få nyttige tips til slektsforskningen din. I "Nye Jarlen KINOs" sal 1 blir det film fra vandreteateret i juni. Gikk du glipp av Akerselva Kultur- og Teaterlags storoppsetning på Vålerenga, har du en ny mulighet her. I sal 2 kan filmer fra høydepunkt i VIF-historien gjenoppleves. Nytt i krambua denne gangen er bl.a. historielagets pin og kalenderen for 2014, VIF's jubileumsbok "Heia Vål'enga" og Trond Ingebretsens CD som har med jubileumslåta "Stolthet, respekt og kjærlighet". Sotakafeen byr på: Rykende ferske vafler og nytrukket kaffe. Der blir også anledning til å kikke i alle fotoalbumene våre og i en komplett samling av "Vålerenggutten". Her blir det mye interessant og moro. Fortell om dette til familie, venner og kjente. Velkommen til liten og stor! Høstens siste medlemsmøte er flyttet til tirsdag 19. november. Denne kvelden blir det en bokkaffe med forfatteren av den nye VIF-boka, Finn Olstad, som har med seg Jarle Teigøy og Henger'n. Vi synes det er naturlig at vi avslutter jubileumsåret med en skikkelig presentasjon av boka og gleder oss til å få høre hva disse gutta kan fortelle. Trenger du en flott julepresang eller annen gave, blir det mulighet for å kjøpe signerte bøker i pausen. 2014-kalenderen har vi også. Ta med kontanter. Det blir høst og mørkere tider, men som dere ser, er det mye en kan glede seg til utover. Vi håper å se riktig mange av dere framover.

Vålerengas egen Musikal - Mormor!

Av Berit Thiis

En ildsjel for teatertolkning og rollespill så dagens lys for 77 år siden i en stall (!) på Sandaker og fikk navnet Marit Opsahl. Etter flytting til Schweigaards gate, der to småpiker til ble født, flyttet familien til Vålerenga og mor og far Opsahl med døtrene Marit, Anne og Grete slo seg ned i ny leilighet med innlagt vann, bad og toalett i Etterstadgata 11a. Flyttingen til Vålerenga skjedde under krigen og Marit som hadde fylt sju år syntes nok det var både skummelt og spennende at det sto soldater med gevær utenfor portene til "gamlehjemmet" tvers over gata fra der hun selv bodde. Fantasien strakk lissom ikke til med tanke på hva dette væpnede vaktholdet representerte, så en dag gikk Marit bort til en av dem og spurte ganske enkelt: Har du skutt noen..?

Vålerenga aldershjem var okkupert av tyskerne, og barn i alle aldre passerte forbi portene under skrekkblandet fryd på sin vei til Vålerenga skole, inntil sistnevnte også ble tatt av okkupasjonsmakten, og slik fikk lille Marit sin første skoledag i Vålerenga prestegårds annen etasje den 18. august 1943. Senere fortsatte skolegangen i sakristiet i kirken og i bedehuset i Opplandsgata gjennom to år, mens det samtidig var dag- og kveldsskole på Gamlebyen skole. Det var mange barn i soknet og med grunnskolen under okkupasjon er det beundringsverdig hva skolekretsens ledelse hadde av fantasi og pågangsmot. Barna mistet ikke verdifull skolegang og kunne senere fritt feire og glede seg som samlede klasser og gå i tog med vaiende flagg og faner da freden endelig kom i førtifem.

Ettersom de tre søstrene Opsahl vokste til, ble Anne og Grete stadig tildelt nye roller av sin søster Marit som tidlig både regisserte og koreograferte - først i leken og senere i sin gjerning av kjærlighet til teater og skuespill, bl.a. i Bærum.

Marit fra Vålerenga spiller mormor i filmen. © Fra «Mormor og de åtte ungene». Carl Christian Raabe / Paradox AS.

Sterk, dyktig og løsningsorientert i oppdragelsen av tre døtre under og etter krigen i Norge, sto mor Inger Viktoria Opsahl stødig i familiens sentrum. Hun sydde jentenes klær - alt fra enkle kjoler og skjørt til danskjoler, kåper og vinterklær og hun støttet varmt opp da eldstedatter og teaterfrelste Marit ønsket seg kleseg-ut-bursdag. Mor sydde kjoler og kostymer og kledde opp alle de små damene og døtre og venninner fikk for anledningen også tillatelse til å ha på leppestift!

Helt i tråd med Marit Opsahls tidlige kjærlighet for teater og rollespill, var hun også en varm og øm mor for lille Tassepus som på bildet nedenfor ligger trygt og godt og maler og koser seg i dukkevognen, fullt påkledd i dukkeklær og godt under dyna klar for middagslur og trilletur.

Fra flott bolig i ombygget stall på Sandaker til leilighet i Schweigaardsgate før nytt hjem i Etterstadgata, flyttet mor Inger Victoria med jentene sine til Etterstadsletta 41 i

1948, det samme året Vålerengen Pikekor ble stiftet. Mangfoldige meter med mørk blått ullstoff ble forvandlet til pikekordrakter under mor Ingers kyndige fingre, og Marit - selvsagt medlem av koret fra dag

Kinoplakaten til filmen som er laget av Nordisk Film.

Her er de tre søte søstrene avbildet i tidlig barndom.

Mor Inger Viktoria som naturlig midtpunkt med Marit ved sin side, Grete til venstre foran og Anne til høyre.

én - var med og bar tungt stoff opp i leiligheten og ferdige drakter ut og ned på skolen. Etterhvert ble alle tre søstrene kormedlemmer, og Marit fortsatte også lenge etterat årene på Vålerenga folkeskole var over i 1950, og hun gikk videre på Vahls gymnas.

For mor Inger Viktoria var livet med hverdagens utfordringer i slit og gleder, grenseløse. "Det andre kan, kan jeg!" At "andre" ofte ikke gjorde alt på engang, bekymret ikke Inger som jobbet hjemme med matlaging, husstell og barn, og sydde så og si alt av klær til seg selv og jennene sine.

I tillegg arbeidet Inger Viktoria i forretningen til svoger Eilert Egner (bror til Thorbjørn Egner) i Normannsgata på Kampen og hun arbeidet også i sin søster Asta Lorenses Mathilde Egners Syatelier på Karl Johans gate. Hun hadde dessuten flere fingre med i arrangementet da eldstedatter Marit i 1958 giftet seg og forlot området Etterstad/ Vålerenga for godt som boligadresse. Men kjærligheten til bydelen har Marit Opsahl Grefberg bevart og hun er medlem av Vålerenga Historielag slik også hennes søstre Anne og Grete er.

I 1985 blomstret Marit Opsahl Grefbergs teaterkjærlighet ytterligere idet hun grunnla sitt eget teater og slik startet Bærum Barneteater. Et tidlig ønske var å sette opp "Mormor og de åtte ungene" for scenen, og Marit tok kontakt med forfatter Anne-Cath Vestly. De to damene fikk en lukrativ hyggestund ved Anne-Caths kjøkkenbord på Bøler i skogkanten inn mot Østmarka. Innen Marit forlot Bøler, var tillatelse til oppsetning innhentet, og de første planer lagt. Kort etter sto Marit Opsahl Grefberg på scenen og spilte for første gang rollen som mormor - til "gammelmormor" og forfatter Anne-Cath Vestlys store tilfredsstillelse.

Marit Opsahl Grefbergs hjerte banker varmt for skuespilleryrket og da i særdeleshet for amatørteater som blomstrer i Bærum der hun bor. Det er tre barneteater i regionen, i tillegg til hennes eget Bærum Barne-teater. Og hun nøyer seg ikke med "bare" å stå på scenen, men har tatt instruktørutdanning for å stå trygge når hun instruerer sin egen teatergruppe og hun arbeider også som instruktør på Bærum Teaterverksted; en teaterscene for godt voksne som i tillegg til oppsetninger på egen scene, også reiser til opptredener på intitusjoner mm. Denne teatergruppen har eksistert i mer enn 30 år, og Marit Opsahl Grefberg hadde jobben som instruktør og regissør i tillegg til scenografien til oppsetningen av stykket "Geografi og Kjærlighet".

Marit ca. 10 år gammel med Tassepus i vogna.

Sang og musikk er også en stor del av den driftige damens kunstneriske interesser og hun er levende opptatt av middelaldertekster og musikk. Marit leser tekster og akkompagneres av fire musikere i stemningsfull atmosfære med fremførelser i bl.a. kirker og i Oslo Ladegård. Ønskes en særpreget musikkopplevelse, kan denne eminente gruppen bestilles for opptredener - for eksempel gjennom Vålerenga Historielag.

Gjennom årene har Marit Opsahl Grefberg hatt utallige roller i teateroppsetninger, og å komme inn på dem alle er en umulighet, men kort kan nevnes hovedrollen som Anna Krefting i Bærums Værk-spillet, som Maggi i Oskar Braatens "Bra Mennesker" og Grete i "Kjærlighet uten strømper". Hun har også hatt flere filmroller. Hun var bl.a. stand-in for Rut Tellefsen som farmor i filmen "Svein og rotta" når scenene der rottene kravler på farmor skulle filmes. Marit synes rotter er søte dyr og koste seg med de små skapningene mens det sto på.

Rollen som urnissen Gneis i "Jule-

natt i Blåfjell" har hun også spilt - i tillegg til mange, mange reklamefilmer. For film er morsomt, men det er magien ved teater og den direkte responsen fra et publikum hennes hjerte banker sterkest for.

"Det er så mye som er moro!" sier Marit og kaster seg ut i det meste. Også ut i sin første hovedrolle på det hvite lerret i en alder av 76 år da hun ble oppringt av castingbyrået våren 2012: Om hun var interessert i en mulig filmrolle?

Joda, Marit stilte opp og kamera rullet mens hun ble intervjuet. Et par dager senere ble hun oppringt fra samme byrå på ny: Kunne hun komme tilbake for en ny vurdering? Joda, Marit stilte opp, og under dette intervjuet ble hun fortalt at testingen var for en hovedrolle, og at hun også måtte synge i rollen. Var det mulig og interessant..?

Marit ba om å få prøve og øve litt hjemme før neste "visning" for kamera, og møtte så frem for tredje - og siste visning - og rollen som selveste mormor i film-musikaloppsetningen som bygger på boken "Åtte små, to store og en lastebil" var hennes i konkurranse med "ordentlige" skuespillerinner.

Da filmteamet startet jobbingen med tekst/ bli kjent i juni, var Marit opptatt på annet hold - og slik ankom hun til sin første hovedrolle på film til andre uken på settet, noe som overhode ikke bød på problem. Marit er grenseløst positivt "arvelig belastet" etter sin mor og stolte forbilde, og Marit jobber hardt og målrettet i alt hun påtar seg.

Hele juni måned gikk med til tekst og bevegelse før kostymeprøving og tilpassning - og så startet filmingen med opptak bl.a. i Marits eget barndomsrike på Vålerenga.

Da filmen "Mormor og de åtte ungene" var ferdig filmet, klippet og redigert, bar det avsted til rød-løper premiere for inviterte på Colosseum kino den 14. august i år, og filmen rullet landsdekkende fra 16. august. Og har du ennå ikke sett den: Kom deg avsted! Vålerengas egen musikal-mormor gjør en formidabel innsats i en koselig familiefilm, og hør bare hva "Filmpolitiet" v/ Merete Hedenstad uttaler: "Marit Opsahl Grefberg er filmens store stjerne i rollen som mormor. Hun er sjarmende, varm og snill og overbeviser umiddelbart om at hun er den beste mormoren i verden!"

Her er hele selskapet forevigeet utenfor i gården i Etterstadgata 11. Fra høyre står mor Inger Viktoria Opsahl, Marit Opsahl, Marit Mathiesen, Tove Bogen, Eva Bergh (skimtes bak Anne) Eva Böhren, Laila Berg og Karin Enger. Foran står Marits søstre Anne og Grete Opsahl.

NESTE KAMP

Gigahistorisk hyllest til Vålerenga – til bydelen så vel som idrettsforeningen

Tekst: Jarle Teigøy. Foto: L-P.Lorentz /Oslo Nye Teater

Fra Oslo Nyes plakat for stykket "Neste kamp". En kollasj fra Vålerengas gater.

Lørdag 7. september var det premiere på høstens storsatsing "Neste kamp" på Oslo Nye Teater. Forestillingen kunne like godt vært kalt "Heia Vålerenga" som den nye VIF-boka heter. Tenk å se et teater-

stykke hvor sangene bare består av Vålerengalåter. Så sterkt, så ekte Vålerenga som det går an å bli.

Begynnelsen

Det hele starter med en trik-

Fra venstre: Johannes Jøner, Helle Haugsgjerd, Jon Van Tidemand, Anders Rogg, Unni Wilhelmsen, Tom Berg, Kay Hartvigsen og Leif Osen.

sende smågutt i 1920-talls antrekk. Så kommer alle inn og synger "Nå ska du se på Vålerenga" før Henry (Finn Schau) og Aftenpostendama entrer scenen.

Henry som fyller 100 år og som er født nøyaktig på samme dag som VIF, skal intervjues. Han er selvfølgelig også født og oppvokst på Vålerenga. Men før det blir noe intervju må Aftenpostendama fra beste vestkant, Bestum, lære seg å si Vål'enga med tjukk L.

Her fortelles en historie om fattigdom, arbeidsledighet, gauking, sprit og dermed polti i en gripende historie som avsluttes med at neste VIF-kamp annonseres. Vålerenga kjerke spilles også avslutningsvis. Her bør det bli allsang, så et lite tips: Ta med Vålerengskjerf så blir stemningen kanon.

Det geniale er at gamle Henry og journalisten sitter på sidelinjen og Henry viser "høydepunktene" fra sitt liv som rulles opp på scenen.

Forestillingen sett med VIF-øyne

Jeg går ikke mer inn på selve historien, men vil gjerne fortelle mer om flere av VIF-innslagene som blir inkludert i teaterstykket. Vi får selvfølgelig en scene fra stiftelsen av klubben og om navnet Spring som klubben først het, hvor vi da brukte mosegrønne drakter. Fy da. Dette blir vist på en humoristisk måte, slik de fleste innslag om VIF blir fremført. Vi ser publikum fra opprykkskampen til A-klubb i 1921.

Midt inne i bydelshistorien kommer et innslag med Filmavisen hvor Siw Anita Andersen tar på seg den typiske filmavisstemmen og forteller i raskt tempo om VIF's bragder før krigen. Herlig.

Vi får også se keeperhelten Tippen i levende live, spilt av ideskaper Jon van Tidemand som også spiller Bever'n.

Innimellom spilles selvfølgelig diverse klassiske Vålerengasanger. Vålerengamarsjen bør synges av alle. - Ja med humør vil vi synges Vål'engas sang...

Helt Konge er versjonen av

Klanens: - *Jeg rusla rundt i Oslo by,
Det var så mange bønder at jeg fa'n
meg måtte spy.*

Når Lyn og VIF skal spille på 1930-tallet, kommer en spiller med Lyn-drakt inn med sløyfe rundt halsen. Helt rått.

Andre omgang

Om førsteomgang får terningkast 6, får 2. omgang terningkast 6 pluss. Det betyr selvfølgelig mye at vi kommer i en nyere tid hvor alt er mer gjenkjennbart for VIF-supportere. Det begynner med bohemtiden og det rulles opp flere klassikere gjenfortalt på en underholdende måte, bla. om hvordan Henger n fikk kallenavnet sitt. Og da får vi servert den riktige versjonen. Vi får se familien og vennene dra til Steinkjer og håve inn fotballens første seriemesterskap i 1965.

Cupfinalen 1980

Det ultimate er cupfinalen 1980 som vies mye tid. Publikum lever seg inn i kampen. Det er Henry selv som er NRK's sidekommentator, og vi får se målene på stor-skjerm hvor det hagler inn mot Lillestrøm (4-1). Henry blir så revet med at han til slutt blir hivi ut av NRK-reporteren.

Unni Wilhelmsen versjon av Shangir-La Vål enga er også stor. Bokettersynet på 1980-tallet med pøsepapir blir fremført som en skikkelig komedie, som bare tar helt av. Og skylden får til slutt Pål Enger, kunststyven som spilte for Vålerenga. Mindre morsomt, rent historisk, er supportergjengen, bla. bestående av Henry og hans familie som er klare til å hive bananer på en svart Mjøndalen-spiller på slutten av 1980-tallet.

Fra venstre: Johannes Joner og Finn Schau i scenen fra cup-finalen i 1980 er hysterisk morsom.

Så fortelles det om Vålerenga mot Rasisme. Videre høres en klassisk Vålerenga-melodi samtidig som flere titalls gamle helter ruller over storskjermen, hvor det blir kommentert at det nesten bare er gutter på bildene. Hvor er Solveig Gulbrandsen, May Aas, Berit Lie og dem da?, blir det kommentert fra Siw Anita Andersen.

Til slutt har Henry en klar melding på hvordan han er blitt 100 år:

- Neste kamp er jo til søndag.

Konklusjonen er klar: Dette er ikke et teaterstykke man bare ser en gang. Dette er et stykke teater som man aldri får nok av, som Vålerengapatriot. Stykket går til slutten av oktober, og går det ikke så bra med Vålerenga fotball utover, er det bare å ta seg en ny tur på Oslo Nye Teater. For her vinner Vålerenga hver eneste gang.

Fra venstre: Henrik Günther, Jacob Blixt Flaten, Elias Aarflot, Nasrin Khusrawi, Benjamin Helstad, Siw Anita Andersen, Mads Jørgensen, Kari-Ann Grønsund og Finn Schau.

Og helt til slutt: Absolutt alle skuespillerne spiller tilselvfølgelig terningkast 6, med skikkelig vål enga dialekt opplært av Arild Rønsen. Billetter kjøpes på billettservice.no eller på tlf: 81533133/22348680

Med: bl.a. Benjamin Helstad * Mads Jørgensen * Finn Schau * Nasrin Khusrawi * , Siw Anita Andersen * Kari-Ann Grønsund * Johannes Joner * Helle Haugsgjerd * Jon Van Tidemand * Anders Rogg * Jacob Blixt Flaten /Henrik Günther /Elias Aarflot. Musikere: Unni Wilhelmsen, Leif Osen, Tom Berg, Kay Hartvigsen, Anders Rogg. Regi: Steinar Berthelsen/ Kjetil Indregard * Scenografi: Dagny Drage Kleiva * Kostymer: Marianne Forsberg * Musikalsk leder: Andreas Utne * Lysdesign: Anders Audum * Lyd: Tore Gustavsen * Masker: Thea Hernæs * Dramaturg: Erik Schøyen * Inspisient: Vilde Østerbøe Gustavsen * Sufflør: Birgitta Bjørnstad.

Vandreteater på Vålerenga 11. -14. juni

Av sekretær Håkon O. H. Engh

I år hadde vi for fjerde gang gleden av å få Akerselva Kultur- og Teaterlag på besøk, og kan bare konstatere at suksessen blir større for hvert år. Som vanlig var premiereforestillingen kjøpt av historielaget, og aldri har så mange møtt fram og fulgt de forskjellige tablåene på gater og hjørner og i bakgårder på Vålerenga. Og det har neppe noen gang vært så moro å stå og gå så lenge!

Det var stort frammøte på hjørnet av Ingeborgs gate og Danmarks gate, og flere hengte seg på underveis. Stemningen ble satt allerede ved starten, med framføringen av Trond Ingebretsens sang om Vålerenga kjerke, som nesten må sies å ha blitt Vålerengas "nasjonalhymne". Mange stemmer sang med i refrenget om da kjerka fikk himmel'n sjøl til tak.

Gjennom femten tablåer i gater og bakgårder fikk vi oppleve små og store begivenheter i Vålerengas historie, framført med humor og respekt for bydelens sjel og de menneskene som har formet den. VIFs jubileum i år satte naturlig nok et sterkt preg på det hele. Det var neppe bare jeg som følte symbolikken i at "Sotamyggen" barnehage nå ligger i bakhagen ved det tidligere kassesnekkeriet, hvor

klubben ble født for akkurat 100 år siden?

Fotballen sto selvfølgelig sentralt, med "bohemene", "gå-fotballen" og det hele. Vi led og lo med og av de to VIF-gutta som tok tjuverm fra militæret for å spille en kamp som ble avlyst. Scenen med "Reka" som sto fast i heisen framkalte latterfylte minner og avslørte enda et tegn på teaterlagets imponerende sans for detaljer, nemlig flasken han holdt i handa. Hvis jeg har forstått Jo Nesbø riktig, må pærebrusen fra Oskar Syltes mineralvannfabrikk være et av de særeste særtrekk ved Molde.

Sotahjørnet er vel nærmest hellig grunn på Vålerenga, og et av tablåene var selvfølgelig lagt dit. Og hva var mer naturlig enn å møte bestemor Berger og "Kyter'n"? Skjebneåret 1988 kom vi heller ikke utenom, da VIF så vidt unnagikk konkurs. Klubben ble reddet ved storstilet innsats. Auksjonen under middagen på Najaden var bare en av mange redningsaksjoner. Det er imidlertid grunn til å tro at hvis det verste hadde skjedd, så ville klubben ha gjenoppstått i en eller annen form. Et Vålerenga uten VIF er vel nærmest utenkelig. Auksjonen på Najaden avslørte også det interessante faktum at

ballen med signaturene til seriemestrene fra 1965 ble verdsatt akkurat dobbelt så høyt som den som var prydet av legenden Maradona!

Til slutt fikk vi et hjertelig gjensyn og gjenhør med den gamle og fornøyelige sketsjen om cognacfacet som på finurlig vis fant veien fra Filipstadkaia til Kampen. Der ble innholdet "kvalitetskontrollert" så grundig og samvittighetsfullt at alt gikk med til "prøvene". Det er vel grunn til å anta at de gylne dråpene besto testen!

Måtte gateteateret bli en årlig tradisjon i bydelen vår! Vi håper på et fortsatt samarbeid om dette, og det gleder oss derfor å kunne si at vi i henhold til styrevedtak i historielaget har innstilt Akerselva Kultur og Teaterlag som kandidat til å motta bydelens kulturpris. (Red. anm.: Bydelen valgte andre kandidater til kulturprisen.)

Even Haugseth ønsker velkommen.

En scene fra en hage i Vålerengata. Nyinnflyttet trønder-frue har invitert kvinnene i nabolaget på kaffe. Foto: Fred Ruud.

Da "Reka" og Co. satt fast i rådhusheisen i 2006. Her brekkes heisen opp av redningsmannskapene, og pressen strømmer til.
Foto: Jarle Teigøy.

Stopp Skrik-tjuven!
Foto: Bjørn Granlund.

Kona til Kinger'n gjør opprør i gammel revyvisé etter Kari Diesen. Foto: Jarle Teigøy.

Akerselva Kultur- og Teaterlag ønsker igjen velkommen med nok en fantastisk oppsetning, denne gang i anledning VIF-jubileet.
Foto Fred Ruud.

Norges eldste – 108 år og fra Vålerenga!

Av Jorunn Kleppe

På Aftenpostens nettside andre juledag i 2012 leser vi om Elisabeth Julie Ekenes som fyller

108 år denne dagen. Hun ble født i Østfold og bodde sine første år der. Faren hennes døde da hun var liten. Etter at hun kom til byen som ung, har hun bodd store deler av livet på Vålerenga og bor nå på St. Halvarshjemmet i Gamlebyen. Terje Paulsen i historielaget fikk kontakt med hennes niese som sendte oss dette hyggelige brevet:

Hei!

Det var så koselig at dere ville ta inn stoff om tante Elisabeth. Vi har ganske mye å fortelle både om henne og Vålerenga.

Tante og mormor Mathilde flytta til Oslo da tante var 18-20 år. Tror mormor var husholderske hos Ole Klausen Snes Nordby noen av de første åra. Elisabeth bosatte seg i Ingeborgs gate 9, i annen etasje i en gammel tregård på hjørnet mot

Elisabeth til venstre og søster Karoline (Kari) i ungdomstida i Oslo.

Ingeborgs gate 9 til venstre. Foto av Leif Hansen en gang mellom 1955 og 1957.

Danmarks gate. I først etasje hadde en dame (Petrine?) trikotasjeforretning. Den var fortsatt i gang langt opp på 60-tallet. Over gangen i annen etasje holdt familien Larsen til. Sønnen Per underholdt med vakker pianomusikk, noe som vi barna koste oss med etter sengetid. Det var lytt. Felles utedo (3-4 dører) var ganske nifst på kveldstid. Uventet rottebesøk var lite trivelig.

Lengre opp i Danmarks gate holdt frøken Karlsen til. Hun solgte pyntesaker, kosmetikk og mye annet. Rett ovafor var melkebutikken. Der kjøpte vi melk og fløte på flasker. Ei trivelig, lubben dame sto bak disken.

Elisabeths søster, Karoline, bodde også på Vålerenga som ungdom. Hun fikk jobb som hushjelp og barnepike for en familie Nilsen med 2 barn som hadde leilighet i annen etasje og drev butikk i første. Vet ikke hvor på Vålerenga dette var.

Karoline giftet seg med Alfred Svartedal i Skiptvet og tok navnet

Kari. Deres eldste datter, Eva, bodde hos tante og gikk 7. klasse på Vålerenga skole p.g.a. en fallskade som førte til langvarig uførhet. Her hadde hun kort vei til skole. Dette kunne være omkring 1945-46. Hun bodde her dette skoleåret. Senere ble hun gift med Helge Kristiansen i 1958 og bosatte seg på "Kvisten", en koselig, liten toppleilighet i Ingeborgs gate 9. Eva jobbet i Irma som var kolonialbutikken nede på hjørnet mot Vålerenggata. De fikk tre sønner. Den yngste, Jan Frode, var med på guttelaget i ishockey på Vålerenga.

Tante var også hushjelp hos familien Nilsen en periode og fikk ros for godt lag med barna. Men Karoline var nok den som mestret husarbeidet best. Tante fikk tidlig jobb hos en skredder og ble en dyktig syerske. Hun sydde bl.a. for Otto Robsham og senere for skredder Strømme på Lilletorvet. Under krigen fikk hun besøk både av Leif Juster og Book-Jensen koner og barn. Det ble mange nydelige barnekjoler.

Også for sine tre tantebarn, Eva, Ingar og Jorunn sydde hun alt vi trengte. Hun giftet seg ikke og hadde ikke egne barn, så hun ble nesten som mor for oss. Husker hun sydde matrosdresser til min søster Eva, bror Ingar og meg. Det andre bildet er fra ungdomstida i Oslo. (Elisabeth til venstre og søster Karoline).

Elisabeth bodde i Ingeborgs gate helt fram til midten av 60- tallet. Da flyttet hun til sin venninne på Kverner og fikk egen leilighet der. Hun sydde for skredder Strømme i mange år før hun måtte "trekke inn årene".

I alle årene i Oslo var hun en elsket søndagsskolelærer. Hun elsket barn, og hadde mange pikeklasser, som det var den gangen, i kirken i Møllergata 38.

Jeg bodde hos tante i 10 år fra 1958 til 1968 mens jeg jobbet i et regnskapsfirma og senere tok lærerutdanning ved Oslo off. lærerskole. Hun var en utrolig snill og god tante som jeg tenker på med stor takknemlighet. Raus og full av humor, et samlingssted for vennene mine.

Til slutt: Jeg glemte å si tusen takk for de fine bildene og for interessante opplysninger om livet på Vålerenga.

Vennlig hilsen Jorunn Kleppe.

Fra venstre: Karoline(Kari) og Elisabeth.

Stor takk til Thor Kleppe og Terje Paulsen som fulgte opp!

Til alle medlemmer i Vålerenga Historielag. Er du interessert i en fast «MØTEPLASS»?

I styret har vi berørt muligheten for å få våre medlemmer til å trefes noe oftere enn kun på møtene våre, og vil gjerne ha tilbakemelding på et slikt forslag. Vi tenker oss en fast ettermiddag/kveld en gang pr måned på en Vålerengapub/kafe, f.eks. kl. 17, for en hyg-

gelig prat og en kaffekopp eller «det som sterkere er»! Ut fra et slikt treff kan det også dukke opp ideer om sosiale aktiviteter som teaterbesøk, konserter, en sommerutflukt o.a. Har du noen tanker om dette samt forslag til treffsted så send en mail til oss.

Et av medlemmene har allerede gitt sitt synspunkt:
«Meget bra tiltak !!

Gi beskjed om hvilke puber og når det er aktuelt. mvh Oddemann»

Hilsen styret v.Terje Paulsen

Medlemsmøte tirsdag 10. september

Av Håkon Engh. Foto: Bjørn Granlund

Æresmedlemmene Unni Granlund (til venstre) og Kari Johannessen mottar sine velfortjente bevis og blomster for sin innsats gjennom mange år.

Even Haugseth ønsket velkommen til sesongens første medlemsmøte og orienterte kort om sommerens og høstens aktiviteter. Forståelig nok er året sterkt preget av VIFs store jubileum. Det vil også merkes på høstens fotoutstilling. Og undertegnede slutter seg helhjertet til Evens anbefaling om å se oppsetningen "Neste kamp" på Oslo Nye Teater. Et knallbra stykke, spesielt for alle som har et hjerte for Vålerenga generelt og VIF spesielt!

Så kunne historielagets første æresmedlemmer, Unni Granlund

og Kari Johannessen, endelig motta sine forsinkete, men meget fortjente, æresbevisninger: innrammete diplomer og lagets medlemsnål i forgylt utgave. De praktfulle diplomene var tegnet av vår egen kunstner, Fred-Arild Ruud. Unni og Kari virket nesten flau og litt brydd av Evens ros, men disse damene kan med god samvittighet ta inn over seg at betydningen av deres innsats for historielaget vanskelig kan overvurderes. Vi gratulerer enda en gang!

Igjen hadde vi lyktes i å få tak i

Johanne Bergkvist fra Oslo byarkiv holdt et veldig interessant foredrag om fattigdom i Kristiania rundt 1900.

en meget dyktig og interessant foredragsholder. Når historien skrives, er det gjerne konger, keisere og de storslagne begivenhetene som dominerer. Fattigdommen som tynget folk flest, blir utelatt. Johanne Bergkvist fra Oslo Byarkiv har satt denne sida av vår historie i fokus og fortalte engasjert og spennende om "Fattigdom i Kristiania rundt år 1900 - med en visitt innom Vålerenga".

På 1800-tallet vokste Kristiania kraftig ved at mange innflyttere søkte til byen. Utbygging av boliger og renovasjon lå langt etter. Hus og leiligheter, totalt uegnet som boliger, var overfylt av mennesker. Folk flytta ofte, som regel pga problemer med å betale husleia. Arbeidsløshet, fattigdom, fyll, sykdom og nød preget byen, men det var et markert skille mellom øst og vest. Kosthold og tilgang på medisin og legehjelp skapte store forskjeller. Vanlige sykdommer, som man over-

levde i vest, døde man ofte av i øst. Sult var vanlig. Rundt 1900 ble 1/3 av skolebarna regnet som underernærte. Mangelsykdommer var derfor vanlige, helt til "Oslofrokosten" ble innført. For noen skoler skjedde det i skoleåret 1929-30. Fra 1932 var den obligatorisk ved alle skoler.

Fattigvesenets forhørsprotokoller fra denne tida er rystende lesing, men en viktig kilde til informasjon for samfunns- og slektsforskere. De fattige og trengende ble delt i to kategorier: "verdige" og "uverdige". Arbeidsløshet og fattigdom i seg selv var ingen grunn til å få hjelp. "Verdige" var kun de som led av sykdom, uførhet o.l.. De som var så "heldige" å få fattigstøtte, ble fratatt stemmeretten. I 1913, altså det året kvinner fikk stemmerett, gjaldt dette ca. 1/4 av befolkningen. Det var også vanlig å ta fra dem barna, som gjerne ble satt bort på landet. Der ble de ofte utnyttet som billig arbeidskraft på gårdene. Syke, gamle og sinnsyke ble også ofte satt bort til dem som "bød minst", dvs forlangte minst for å ha dem i kosten.

Det var strengt forbudt å tigge. Tiggere, løsgjengere og alkoholikere ble gjerne sendt til arbeidsleir. Inntil 1907 lå den ved Prinds Christian Augusts Minde i Kristiania, seinere på Jæren, eller "Jedder'n", som det het på folkemunne. Vålerengas egen lokalpoet Kyter'n var bare én av de mange som ofte ble sendt dit.

Slike leveforhold ga selvfølgelig god grobunn for den voksende arbeiderbevegelsen. Først i mellomkrigsåra begynte synet på fattigdommen som et nødvendig samfunnsønde, noe naturgitt og uunngåelig, å endre seg. I dag lever vi i en helt annen verden, og det er rart å tenke på at mange av oss har, eller har hatt, foreldre eller besteforeldre som rakk og oppleve kontrastene mellom de to.

Tradisjonen tro ble kvelden avsluttet med vafler og kaffe, som vanlig besørget av våre to æresmedlemmer.

Tidenes største VÅLERENGA-museum

Fotoutstilling om bydelen og idretten

12. - 15. Oktober i menighetssalen

VÅLERENGA KIRKE

Lørdag kl. 12-16, Søndag kl. 12.15-16.

Mandag og Tirsdag kl. 18-20.

Søndag kl. 11 gudstjeneste om
idretts glede og samhold i 100 år.

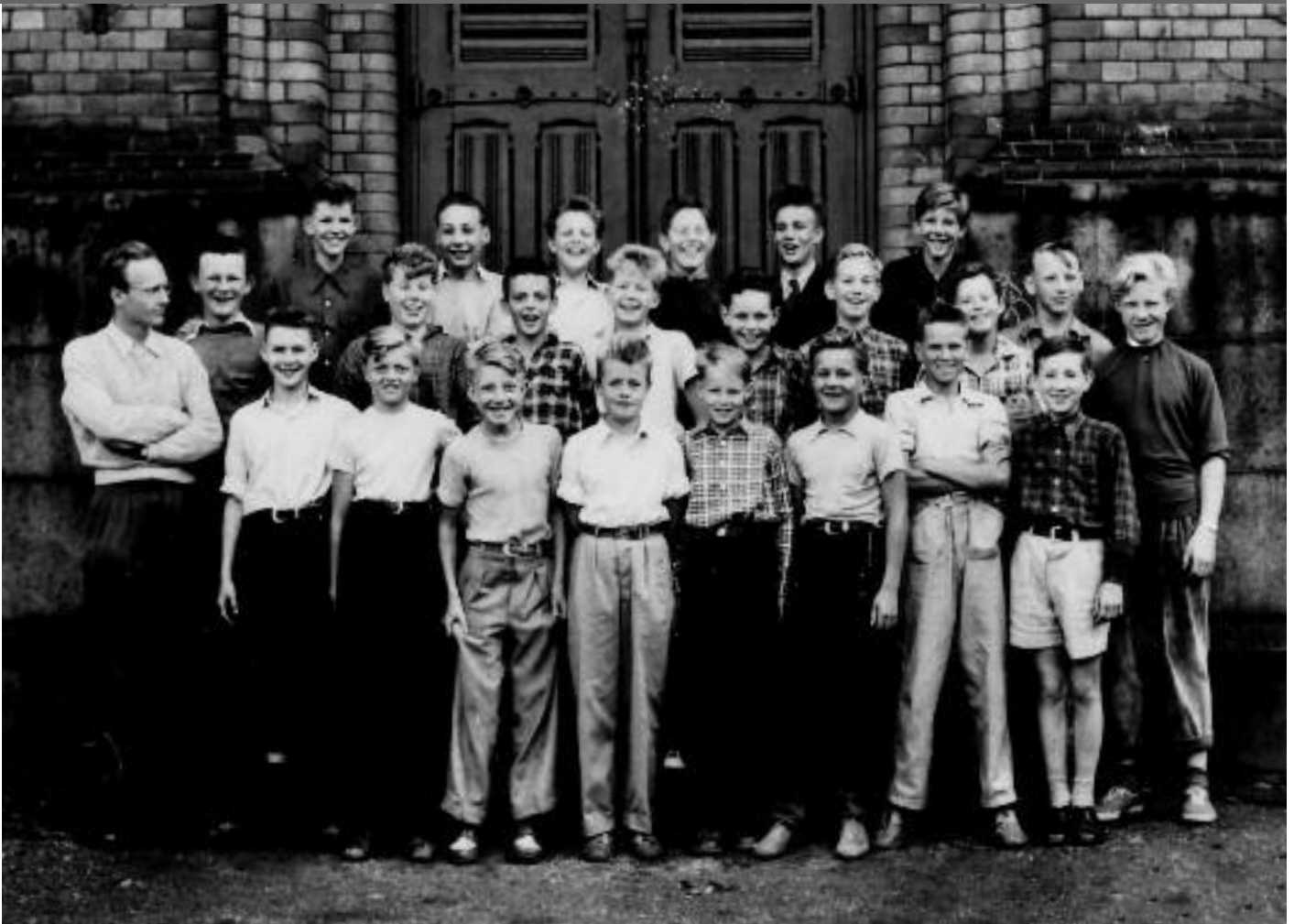

- * Alt fra 100-års VIF-historie: Bildene-klenodiene-pokalene-draktene-supporterutstyret-bøkene-filmsnuttene-Vålerenggutten * Slektsforskerne viser slekta til kjente idrettsprofiler og hjelper deg med dine slektsnøtter. * Ny kalender 2014
- * Ny bok om VIF * Ny CD med Vålerenga-sanger * Film i "Nye Jarlen KINO": Velg dine VIF favorittklipp
- Se vandreteateret fra juni * Møt tidligere VIF-helter.
- * "Nordre Sving" spiller søndag kl. 14.30
- * Kaffe og vafler i Sotakafeen. Ta med kontanter.

Gratis inngang: Velkommen!

Klassebildet: Hvilken klasse? Når?

Denne gangen er det gutta sin tur. Utenfor den flotte døra på Vålerenga skole er klassen til Geir Kristiansen avbildet.

Han er selvsagt også med, og her er både en god hockeyspiller og en god fotballspiller på VIF med på bildet. Vi håper leserne kan hjelpe

oss med navnene og hvem som er hvem. I tillegg vil vi gjerne vite hvilken klasse og hvilket år dette er. Takk til Geir Kristiansen for lånet av dette fine bildet med så mange blide Vålerenggutter! På fotoutstillinga i oktober vil vi gjerne ha din hjelp til å finne flere skolebilder av

kjente profiler i VIF. Noen bilder er hengt opp på veggen, andre finnes i albumene vi har lagt ut. Si fra hvis du finner noen. Har du også skolebilde som vi ikke har, ta det med. Vi kan kopiere det på stedet, så får du med deg bildet hjem.

Husk å kjøpe den nye kalenderen for 2014

Med mange fine bilder og tekster om Vålerenga. En perfekt gave eller hilsen til familie og venner. Kan bestilles hos Bjørn Granlund, tlf. 901 80 290 eller e-post: foto@valerenga.org

Pris kr. 100,-

+ evt. porto

Leserbrev:**Hei!**

Tusen takk for den kjempefine artikkelen om familien Hagen på Etterstad!

Der var jeg ofte! Jeg var klassevenninne med datteren Lisbet, vi var gode venninner i mange år. Jeg husker at vi venninnene var på besøk hos Lisbet. Vi hadde god kontakt helt til hun dessverre gikk bort så altfor tidlig. Min familie abonnerte på "Svæarta" og var veldig lei for at denne avisen gikk inn. Vi hadde stor glede av å lese Bronx!
Beste hilsen Karin Vestnes.

Hei!

Litt tillegg til omtalen av Kai Hagen i medlemsblad nr. 2 - 2013.

Da jeg leste om Kai Hagen under signatur Bronx, fikk jeg noe av barndommen min "på bordet". I 1953 samlet jeg nemlig på "Dag-

boken" skrevet av Kai Hagen i Morgenposten. Petitartiklene ble signert "P.Titten". "Dagboken" kom fast hver yrkesdag - lørdag også tror jeg. Artiklene var godt skrevet, tok for seg hverdagsproblemer i en munter form.

Hilsen Per-E. Johnsen

Han har også sendt oss eksempler fra "Dagboken", og her er en fra torsdag 18. juni 1953:

Jeg kjenner ikke "Tante Belle", men hun er ille ute. Hun skal nemlig reise og vil gjerne bestille plassbillett i tide, men hun kan ikke finne ut hvordan hun skal gjøre det. "Tante Belle" har sendt meg utklipp av en annonse fra NSB om "Bestilling og salg av sitteplassbilletter under sommersesongen 1953" (hvorfor under forresten – heter det ikke i en sesong?). I annonsen heter det: "I tiden 11. juni-25. juli 1953 vil skriftlige, telefoniske og telegrafiske bestillinger fra reisende bosatt i

Oslo og ved forstadsstrekningen omkring Oslo, ikke bli behandlet før dagen etter Jeg skal medgi at man må være i besittelse av en viss kombinasjonsevne for å tyde denne annonsen, og at de som ikke er begavet akkurat på den måten, kanskje vil ha litt vanskelig for det, så for så vidt kan man si at annonsen er litt uheldig avfattet, men – uten å skryte – kan jeg fortelle at jeg har løst gåten. Når man sammenholder det siterte avsnitt med det som står over, vil man finne at dette bare gjelder reiser som skal foregå på søndagene fra og med 28. juni til og med 26. juli, og for disse reisedager er første bestillingsdag torsdag 17 dager før. Sagt på en mer lettfattelig måte skulle dette kunne uttrykkes slik: "Skal De reise en søndag i sommermånedene, må De stille Dem i kø natt til torsdag 2 ½ uke før, ellers får de ikke sitte." Ja, slik har altså jeg oppfattet annonsen, men jeg er ingen jernbemann.

P. Titten

Medlemsmøte 19. November

kl. 19.00 i menighetssalen
Vålerenga kirke.

Kveldens gjester: Finn Olstad, Terje "Henger'n" Hellerud og Jarle Teigøy Presentasjon av den nye VIF-boka Innslag ved "Henger'n fra bohemtida i VIF Signering og salg av bøker Ta med kontanter. Kaffe og vafler.

Velkommen!

Vi vil gjerne ha hjelp til å bære stoler før og etter møtet

Publikasjonsnr.:
ISSN 1890-9094

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

Vålerenga Historielag
på internett:
e-mail: epost@valerenga.org

Ta en titt på vår nettside:
<http://valerenga.org/>

Bankkonto: 0530 04 78222

SALGSTORGET

Bestilling:
foto@valerenga.org
eller tlf. 901 80 290.

*Fra Sotahjørnet til
Bohemien og Vålerenga -
bydel med sjel dvd-er
Kr. 150,- pr. stk.*

Historielagets nye pin:
Kr. 50,- + porto.

Arrangementskalender høst 2013:

Fotoutstilling 12. - 15. oktober (se side 13)
Medlemsmøte med bokkafe
tirsdag 19. november (se side 15)

HUSK Å NOTERE DETTE I KALENDEREN!

Styret i historielaget:

Leder:
Even Haugseth

Nestleder:
Knut Roar Westbye

Kasserer:
Gro Shakesby

Sekretær:
Håkon Olav Harald Engh

Styremedlem:
Bjørn Granlund

Varamedlem:
Bjørn Arild Gjerdalen

Varamedlem:
Thordis Kjærstad

Varamedlem:
Terje Paulsen

Medlemsavisa:
Fred-Arild Ruud
Mobil: 936 65 243
E-post: freda@broadpark.no

VIF jubileums-CD med 42 låter
1973-2012 inkl. jubileumslåta
"Stolthet, respekt og kjærlighet"
av Trond Ingebretsen

Kr. 199,- + porto

Arbeidsgrupper

**Fotoutstillingsgruppe/
kalendergruppe:**
Kontakt: Even Haugseth
Mobil 938 01 902
E-post: leder@valerenga.org

Fotogruppe:
Fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:
Kontakt: Bjørn Granlund
Mobil: 901 80 290
E-post: foto@valerenga.org

VIF-jubileumsgruppe:
Om bydelens idrettsmiljø
Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen
Mobil: 909 19 250
E-post: bjorngjerdalen@yahoo.no

Møtegruppe:
Ansvar for møtelokalet
Terje Paulsen
Mobil: 959 35 634
E-post: tepauls2@online.no

Støtt oss via Grasrotandelen:

Hvis du tipper, spiller lotto eller
joker og vil gi overskuddsandelen
til Vålerenga Historielag, klipp ut
og ta med kortet og vis det til
tippekommisjonæren.
Husk å ta med strekkoden på nytt
dersom du fornyer tippeskortet.
Takk for støtten!

JEG STØTTER

- bydel med sjel

Organisasjonsnummer: 890364462

